

Kirkolliskokousaloite vuoden 2023 kirkolliskokoukseen

Asia: Yhteinen ortodoksinen pääsiäinen

Taustaa:

Suomen ortodoksinen kirkko on ainoa paikalliskirkko, joka viettää pääsiäistä eri aikaan kuin muut ortodoksiset kirkot. Siirtyminen tapahtui historiallisissa olosuhteissa, joita leimasi kansallinen, poliittinen ja kirkollinen sekasorto.

Piispanvirka oli venäläisten hallussa ja Suomen ortodoksinen kirkko nähtiin edelleen monessa suhteessa venäläisenä virastolaitoksena. Oli myös pelkoa, että itsenäisessä Suomessa juliaanisen ajanlaskun noudattaminen olisi tehnyt ortodoksisen kirkon asemasta liian vaikean, sillä maassa muutoin käytettiin gregoriaanista ajanlaskua. Niinpä suomalaismielisistä ortodokseista oli itsestään selvää, että siirryttiin läntiseen ajanlaskuun.

Lokakuussa 1917 Valamossa pidetty Suomen ortodoksisen kirkon kirkolliskokous hyväksyi ehdotuksen siirtymisestä uuteen ajanlaskuun eli gregoriaaniseen kalenteriin, mutta päätökselle oli vielä silloin saatava Venäjän kirkon hyväksyminen. Suomen hallituksen tehtäviä hoitanut Paasikiven senaatti vahvisti 26. marraskuuta 1918 istunnossaan Valamon kirkolliskokouksen esityksen Suomen kreikkalaiskatolisen kirkkokunnan asetuksesta.

Suomalaiset ortodoksit kuuluivat Venäjän ortodoksisen kirkon alaisuuteen aina noin 1920-luvun alkuun asti. Venäjän vallankumouksen ja Suomen valtion itsenäistymisen jälkeen koettiin yhteydenpito silloiseen Äitikirkkoon monin tavoin hankalana. Uudessa tilanteessa suomalaismieliset ortodoksit kääntyivät Konstantinopolin ekumeenisen patriarkaatin puoleen. Valtioneuvosto teki 22. joulukuuta 1922 päätöksen lähettää Konstantinopoliin lähetystö hoitamaan sekä Konstantinopolin patriarkaatin alaisuuteen siirtyminen että apulaispiispaksi valitun Herman Aavin piispaksi vihkiminen. Suomen delegaatio eli senaattori E. N. Setälä, rovasti Sergei Solntsev, Viron arkkipiispa Aleksanteri ja apulaispiispaksi valittu rovasti Herman Aav matkustivat keväällä 1923 Konstantinopoliin. Suomen ortodoksiselle kirkolle oli päätetty anoa autokefaliaa eli täyttä itsenäisyyttä.

Koska maamme paikalliskirkolla ei katsottu kokonsa vuoksi olevan edellytyksiä autokefaliaille, Suomen ortodokseille tarjottiin autonomiaa ekumeenisen patriarkaatin alaisuudessa. Konstantinopolissa vierailleva suomalaisdelegaatio hyväksyi lopulta tarjouksen, mutta valtiovallan edustaja senaattori Setälä vaati ehtona uuden ajanlaskun pääsiäisen noudattamista paikalliskirkossamme, sillä valtiovalta halusi irrottaa maamme ortodoksit juuristaan ja sopeuttaa heidät suomalaiseen yhteiskuntaan. Patriarkka Meletios IV Metaxakis antoi Suomen ortodoksiselle kirkolle myönnytyksenä tämän luvan ylimenokauden ajaksi. Vaikka poikkeuslupaa piti kysyä joka vuosi uudelleen, niin näin ei tehty muutamaa vuotta enempiä, vaan uuden ajanlaskun pääsiäisestä tuli paikalliskirkossamme nopeasti pysyvä käytäntö.

Valtioneuvoston tuella ja ohjeiden mukaan kirkollishallitus viimeisteli lokakuussa 1924 päätöksessään pääsiäiskierron sitovaksi koko kirkkokunnassa vuodesta 1925.

Esitys:

Siirtyminen vuodesta 2024 yhteiseen pääsiäiseen ortodoksisen kirkkoperheen kanssa. Ekumeenisen Patriarkka Bartholomeoksen esimerkin mukaan synkronoidaan Suomen ortodoksisessa kirkossa pääsiäinen ja kaikki siihen liittyvä jumalanpalveluselämä, paaston valmistusviikoilta aina kaikkien pyhien sunnuntaille asti, ortodoksisen maailman kanssa yhdessä vietettäviksi.

Perustelut:

Vuonna 325 kokoontuneen Nikean ekumeenisen kirkolliskokouksen tavoite pääsiäisen ajankohdan päätöksessä oli, että Ortodoksisen kirkon suurinta juhlaa viettävät kaikki maailman ortodoksit yhtä aikaa. Patriarkka Meletiuksen 1900-luvun alkupuolen tilanteeseen antama myönnytys selkeästi rikkoi tätä yhtenäisyyttä – minkä tähden lienee myös edellytetty vuosittaista poikkeusluvan anomista, vaikka hetkellisestä poikkeuksesta sittemmin on muodostunut pysyvä käytäntö.

Suomen ortodoksinen Kirkko viettää satavuotista autonomiaa ja on vakauttanut asemansa Suomen yhteiskunnassa sekä myös ortodoksisen itsetuntonsa. Samalla Suomen valtio on yhä enemmän monikulttuurinen, jossa on yhä enemmän eri uskontokuntia, joiden jäsenet viettävät oman uskon mukaisia juhlapyhiä perinteidensä mukaisesti. Suomen ortodoksisen kirkon tulisi tehdä samoin, sillä valtiovallalla ei enää ole mitään syytä olla estämässä ortodoksien yhteisen pääsiäisen noudattamista eikä sen johdosta ketään painosteta, saati vainota.

1970-luvulta alkaen Suomen ortodoksisen kirkon väestöpohja on muuttunut voimakkaasti. Tänä päivänä paikalliskirkkomme jäsenistö on monikansallista ja joissakin seurakunnissa ulkomaalaistaustaiset ovat enemmistönä ainakin jumalanpalveluksissa. Silti Suomessa on yhä enemmän ortodokseja, jotka eivät ole kirkon jäseniä. Maahanmuuton ja viimeisempänä 50 000 Suomesta turvapaikkaa hakeneiden Ukrainan pakolaisen myötä kirkon jäsenistön olisi pitänyt kasvaa, mutta emme ole pystyneet saamaan maahan muuttaneista suurta prosenttia kirkon jäseniksi. Tässä yksi keskeinen kysymys, on kalenteri. Maahanmuuttaja haluaa integroitua uuteen kotimaahan, mutta pitää synnyin kielensä, kulttuurinsa ja uskontonsa. Heidän on vaikeaa viettää pääsiäistä eri aikaan, kuin muualla maailmassa olevat sukulaiset.

Ajatus ekumeenisesta yhteisestä pääsiäisestä on kaunis, mutta ei mutkaton. Kalenterikysymys jäi pois vuoden 2016 Kreetan suuren synodin asialistalta ortodoksisen kirkon hajaannuksen uhasta johtuen. Ekumeenisissa kokouksissa Sveitsin Chambésyssä vuonna 1977 ja Syyrian Alepossa vuonna 1997 ortodoksiset kirkot sitoutuivat kaikkien kristittyjen yhteisen pääsiäisen ajankohdan määrittämiseen. Ekumeenisen tilanne on kuitenkin alabeelisti henkeä, että

maanttamiseen. Ekumeeninen tilanne on kuitenkin globaalisti hankala, että päätöksen tekoa pääsiäiskalenterin suhteen päätettiin siirtää. Suomen

ortodoksisen kirkon ei tulisi jäädä odottamaan hamaan tulevaisuuteen ekumeenisen pääsiäiseen siirtymisestä vaan yhtyä ortodoksiseen yhteiseen pääsiäiseen.

Yhteinen pääsiäinen on tärkeä suomalaissyntyisille, kirkkoon liittyneille, maahanmuuttajille ja etenkin nuorille, jotka verkostoituvat ulkomaille, tuntevat ja haluavat olla osa suurta maailmanlaajuista ortodoksista kirkkoperhettä. Viimeisimpinä vuosikymmeninä olemme nähneet internetin kehittyvän ja tuovan maailman lähelle. Jokaisen Suomessa asuvan ortodoksin on yhä vaikeampaa perustella muualla maailmassa eläville sukulaisille, ystäville ja tuttaville, miksi olemme eri kalenterissa emmekä saa vastakaikua iloitessamme aina aiemmin, että "Kristus Nousi Kuolleista"

Tämän ajan olosuhteissa meidän olisi syytä siirtyä viettämään yhteistä pääsiäistä säilyttäen muuten gregoriaanisen kalenterin ja ekumeenisesti kaikki muut yhteiset juhlat kuten Kristuksen syntymäjuhlan.

29.6.2023

Allekirjoittajat

Arkkimandriitta Mikael

Irina Tchervinskij-Matsi

